

Навіны

БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА ФРОНТУ "АДРАДЖЭНЬНЕ"

нумар 2 (19)

Кроніка

Люты 2000 г.

Акцэнт на вупічныя акцыі

12 лютага адбыўся Сойм БНФ «Адраджэньне». Асноўнымі пытаньнямі ў парадку дня Сойму былі - аб палітычнай сытуацыі (з дакладамі выступілі Валянцін Голубеў, Юры Хадыка й Вінцук Вячорка) і аб падрыхтоўцы «Вясны — 2000» (Вячаслаў Сіўчык, Віктар Івашкевіч).

Намесьнік старшыні БНФ Вячаслаў Сіўчык зазначыў, што так актыўна не рыхтавалася яшчэ ніводная вясна і выказаў спадзяваньне, што акцыі 15 і 25 сакавіка закладуць добры грунт для акцыі, якая мусіць стаць найбуйнейшай увесну - Чарнобыльскаму Шляху. Як адзначалася на Сойме, адна з асноўных задачаў Фронту на час «Вясны - 2000» - згуртаваць усе незалежніцкія сілы вакол акцыі 25 сакавіка, калі будзе адзначацца Дзень Волі. Акцыя мусіць мець агульнанацыянальны характар.

БНФ будзе прытрымлівацца рашэньня, прынятага кіраўнікамі дэмакратычных партыяў, паводле якога ўсе акцыі Вясны ёсьць агульнымі акцыямі апазыцыі (ня глядзячы на тое хто іхны заяўнік і арганізатар).

На Сойме было вызначана, што спраўдзіла сябе тактыка непасыланьня назіральнікаў на мясцовыя выбары, якія ў выніку не былі прызнаны міжнароднай супольнасьцю. Сойм рэкамандаваў мясцовым структурам БНФ не аддаваць сьпісы сваіх актывістаў ніякім рухам, арганізацыям, а заставацца толькі ў дысцыплінарных межах БНФ. Два гады таму была створаная «Беларуская ініцыятыва» — поле ўзасмадзяньня 5-і вядучых партыяў для арганізацыі назіраньня за выбарамі. Палітычныя партыі, сярод якіх і Партыя БНФ, будуць вырашаць у рамках «Беларускай ініцыятывы» як і куды пасылаць назіральнікаў.

На Сойме быў вельмі высока ацэнены ўчынак афіцэра міліцыі Алега Батурына. Было сьцьверджана, што БНФ зробіць усё, каб забясьпечыць і яго, і ягоных блізкіх ад магчымых рэпрэсіяў з боку рэжыму. Адзначалася, што ягоны мужны ўчынак — заклік да іншых афіцэраў міліцыі выступіць супраць парушэньняў закону і правоў чалавека, якія чыніць рэжым, што гэты заклік будзе пачуты сумленнымі афіцэрамі міліцыі, якія не дапусьцяць сілавога супрацьстаяньня і правакацыяў з боку рэжыму. Дарэчы, у дзень правядзеньня Сойму Фронт паўдзельнічаў у вырашэньні лёсу брата Алега Міхала Батурына. Супольнымі намаганьнямі БНФ, «Харты'97», Кансультацыйна-наглядальнай групы АБСЭ і шэрагу замежных амбасадаў яны дастаўлены ў бясьпечнае месца за межамі дасягненьня беларускага кіраўнага рэжыму. Больш падрабязна пра сытуацыю з братамі Батурыннымі чытайце на стар. 3

Вясна-2000

Прэ-канфэрэнцыя лідараў вядучых дэмакратычных партыяў, рухаў і прафсаюзаў, палітыкаў «новай хвалі» адбылася 18 студзеня ў Менску.

«Сямёрка», што абвясціла першы «Марш Свабоды» летась, павялічылася да васьмі чалавек - у яе ўвайшоў намесьнік старшыні Аб'яднанай грамадзянскай партыі Аляксандар Дабравольскі. У сьвятле далейшай кансалідацыі маладых лідараў у дзяньні, падкрэсьліў вядучы, гэта нядзіўна. І гэта не мяжа.

Прэ-канфэрэнцыю адкрыў старшыня БНФ «Адраджэньне» Вінцук Вячорка, які старшыняствуе на паседжаньнях Каардынацыйнай рады дэмакратычных сілаў:

— Новы 2000 год сканчае другое тысячагодзьдзе. І ў нас ёсьць толькі адзін год, каб зьмяніць жыцьцё ў краіне. Бо як у новае тысячагодзьдзе сустрэнеш, так яго і правядзеш. Мы паставілі мэтай увайсці ў новае тысячагодзьдзе без дыктатуры, вайсьці вольнай і незалежнай краінай.

Масавымі акцыямі мы хочам паказаць усяму сьвету, што ў нас ёсьць воля і рашучасьць адстаяць вольнасьць і незалежнасьць Беларусі. У сакавіку адбудзецца дзьве буйныя акцыі: 15 Сакавіка - «Марш Свабоды-2», 25 сакавіка - Дзень Волі. Гэта пачатак «Вяс-

ны-2000», якая прывядзе нас да перамогі.

Старшыня Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада) Мікалай Статкевіч адзначыў, што рэальнай аб'яднаньне дэмакратычных сілаў адбылася - гэта факт. І тое, што атрымалася зрабіць 17 кастрычніка, яшчэ больш садзейнічала кансалідацыі. Усе акцыі гэтай вясны, у тым ліку і тыя, што лічыліся аднапартыйнымі, усе яны будуць праводзіцца сумесна, усе будуць каардынаваныя, усе пройдуць пад лэзунгамі незалежнасьці Беларусі. Статкевіч не раскрыў пакуль плянаў на красавік, але паабяцаў зрабіць гэта пазьней.

Актывіст «Харты'97» Зьміцер Бандарэнка спыніўся на дэталіх «Маршу Свабоды-2»:

— «Марш Свабоды» адбудзецца 15 сакавіка па рашэньні Каардынацыйнай рады дэмакратычных сіл. 15 сакавіка - Дзень Канстытуцыі, дзяржаўнае сьвята. Улады ня маюць права адмаўляць у прывядзеньні акцыі ў гэты дзень.

Заяўка на правядзеньне акцыі будзе пададзена крыху пазьней. Яе могуць падпісаць да ста чалавек, вядомых па ўсёй краіне.

Працяг на стар. 3

Вінцук Вячорка:

«Ад Коласа да Купалы праз Перамогу»

13 лютага ў штаб-кватэры БНФ «Адраджэньне» на чале з акадэмікам Міжнароднай акадэміі навук Эўразіі Анатолем Грыцкевічам адбылося першае паседжаньне Нацыянальнага арганізацыйнага камітэту па сьвяткаваньні 25 сакавіка Дня Волі.

Удзельнікі паседжаньня ўзгаднілі тэкст звароту аб сьвяткаваньні Дня Волі, азначылі, што сьвяткаваньне мусіць ня зводзіцца да адной акцыі, а быць сапраўды агульнанацыянальным. На гэтым жа паседжаньні была агучана праграма сьвяткаваньня Дня Волі у беларускай сталіцы, якая павінна пачацца з шэсьця па прасьпекце Францішка Скарыны, ці, як яго назваў старшыня БНФ «Адраджэньне» Вінцук Вячорка — «Ад Коласа да Купалы праз Перамогу».

У інтэрвію «Навінам БНФ» старшыня Фронту камэнтус сэнс скліканьня Нацыянальнага камітэту і асаблівасьці сьвяткаваньня Дня Волі ў гэтым годзе:

— Сьлятия палітычная вясна, «Вясна-2000» адрозьняецца ад папярэдніх палітычных кампаніяў. Так у нас неяк вялося, што 15 сакавіка Дзень Канстытуцыі традыцыйна болей адзначалі прадстаўнікі Аб'яднанай грамадзянскай партыі, 25 сакавіка - чамусьці і нажалі лічылася прэрагатывай БНФ «Адраджэньне». 1 траўня - сацыял-дэмакраты ўшаноўвалі сваімі сацыяльнымі лозунгамі. Сьлята, і гэта была вельмі прынцыповая навацыя, усе ключавыя даты веснавога палітычнага каляндара будуць адзначацца кааліцыйна. І нам, як носьбітам нацыянальнай ідэі, прыхільнікам незалежнага выбару, асабліва важна, што 25 сакавіка стаецца і на словах, і на справе сьвятам агульнанацыянальным. Да адзначэньня гэтай даты далучаюцца асноўныя палітычныя партыі, прафэсійныя саюзы, грамадзкія арганізацыі і гэтую справу вітае, я спадзяюся, незалежная прэса. У даце 25 сакавіка чэрпаюць натхненьне і палітыкі, бо з 25 сакавіка пачалася сап-

раўдная беларуская палітыка: і прафсаюзныя дзеячы, бо ў першых устаўных граматах БНР 25 сакавіка 1918 г. былі абвешчаныя цяпер звычайныя, а тады новыя сацыяльныя вымаганьні; і грамадзкія дзеячы выдатна ведаюць, што з 25 сакавіка пачаўся адлік сапраўднай грамадзка-культурнай працы ў беларусаў.

Палітычны сэнс таго, што адбылася першая зборка Нацыянальнага аргкамітэту за паўтара месяцы да 25 сакавіка - сьведчыць, што мы больш прафэсійна падыходзім да рыхтаваньня акцыяў. Трэба мець дастаткова часу. Заўважна, што акцыя 15 сакавіка - Марш Свабоды-2 таксама была заанансаваная задоўга да самога гэтага дня.

Што адбудзецца 25 сакавіка. Сёньня мы дамовіліся, што будзе падавацца заяўка ў Менгарвыканкам з просьбай даць дазвол на шэсьце ад пляцу Якуба Коласа да гайку Янкі Купалы, дзе адбудзецца і палітычная імпрэза, і рок-канцэрт, і іншыя фэставыя імпрэзы. Гэта будзе шэсьце ад Коласа да Купалы праз Перамогу. Гэта адна з матывацыяў выбару такога маршруту, але, зразумела, вельмі істотна тут, што мы падкрэсьліваем: у сьвяточны дзень маем права выйсьці на галоўную вуліцу беларускае сталіцы.

Але сьвяткаваньне не абмяжоўваецца толькі сталіцаю. На 15 сакавіка Марш Свабоды - гэта будзе акцыя менская і мы на яе клічам людзей з усёй Беларусі, хто зможа пад'ехаць. А 25 сакавіка - іншая канцэпцыя. Усюды, дзе гэта магчыма, па ўсёй Беларусі а 12 гадзіне будуць зладжаныя маршы, канцэрты, пікеты і іншыя акцыі.

На 26 сакавіка, тут у нашыя сьвяточныя развагі ўрываецца такая змрочная нота, будуць выбары ў Расіі, хутчэй за ўсё будуць выбраны Уладзімер Пуцін, чалавек, які палітычны капітал сабе заваяваў на чачэнскай вайне. Нямаюць сумневацца, што сярод трох задачаў, якія Пуцін мог бы выканаць

каб свой рэйтынг яшчэ больш узвысіць — перамагчы ў Чачні, палвысіць дабрабыт свайго народу і уінтэграваць Беларусь - найбольш яму будзе здавацца выканальнай трэцяя. Таму будуць, неспазьбежна будуць чарговыя захады, фактычныя і прапагандовыя, у рамках так званай Саюзнай дамовы. Вось чаму загады, ужо 15 сакавіка на Маршы Свабоды беларусы павінны выявіць ня толькі волю да свабоды і мірнага пераходу ад дыктатуры да дэмакратыі, але й волю да незалежнасьці. І апатэозам волі да незалежнасьці павінна стаць 25 сакавіка — адна з найбольш масавых акцыяў у гэтым палітычным годзе.

Кроніка

Адміністрацыя Пенінскага р-ну не дазволіла сустрэчу жыхароў зь Вінцуком Вячоркам

24 сьнежня 1999 г. да кіраўніка адміністрацыі Ленінскага раёну г. Менску Валерыя Мяца зьвярнуліся прадстаўнікі Сьвіслацкай рады БНФ. Фронтаўцы прасілі даць дазвол на сустрэчу кіраўніка БНФ Вінцука Вячоркі з жыхарамі Ленінскага раёну.

Старшыня райвыканкаму згоду даў, і сказаў, што сам гатовы ўдзельнічаць у такой сустрэчы. Сьвіслацкая рада аддрукавала адпаведныя запрашэньні-улёткі. Праз два тыдні старшыня Рады Алена Леванкова, як і было дамоўлена, зноў прый-

шла на прыём да кіраўніка адміністрацыі раёну. Аднак гэтым разам сп. Мяц паводзіў сябе па-іншаму: размаўляў вельмі рэзка, казаў, што ніякага дазволу на сустрэчу жыхароў зь Вінцуком Вячоркам не даваў, і таму сустрэчы ня будзе, і ўрэшце заявіў: «Можна зьбірацца сабе на Бангалоры».

Такім чынам, сп. Мяц сам вырашыў за жыхароў Ленінскага раёну, якія ўжо не аднойчы прасілі кіраўніцтва Сьвіслацкай рады БНФ наладзіць сустрэчу зь Вячоркам, - з кім і дзе ім можна сустракацца.

БНФ ідзе на кантакт зь людзьмі і выступае за адкрытую дзейнасьць. Сьвіслацкая рада мае шчыльныя стасункі з жыхарамі раёну і займаецца мясцовымі праблемамі. Да прыкладу, калі зачыняўся 8-ы маршрут аўтобуса, прадстаўнікі Сьвіслацкай рады сабралі 500 подпісаў, і маршрут удалося захаваць. Рада дамаглася таксама адкрыцьця міні-рынку, якога раней у раёне не было.

Прэсавая служба БНФ
«Адраджэньне»

Батурыны абвінавачваюць МУС

10 лютага ў газэце «Народная воля» быў зьмешчаны адкрыты ліст за подпісам Алега Батурына, старшага інспэктара групы забеспячэньня Галоўнай управы кадраў МУС. Афіцэр міліцыі распавядаў пра тое, як уладамі былі справакаваныя сутычкі з дэманстрантамі падчас Маршу Свабоды ў Менску 17 кастрычніка 1999 г. Аўтар ліста заклікаў афіцэраў міліцыі адкрыта выступіць супраць рэжыму Лукашэнкі.

У гэты ж дзень каля 15.00 двое невядомых, што прадставіліся супрацоўнікамі міліцыі, напалі на яго старэйшага брата Міхала. Гэтыя асобы гвалтоўна выбівалі з хлапца пісьмовую заяву, што Алег зьяўляецца псыхічна хворым. Міхалу ўдалося вырвацца, ён забраў з працы сваю нявесту Наталью і прыехаў у офіс БНФ «Адраджэньне» па падтрымку. Была склікана тэрміновая прэсавая канфэрэнцыя, дзе Міхал распавёў пра здарэньне.

Ён не сумняваецца ў псыхічным здароўі свайго малодшага брата, які зьяўляецца афіцэрам міліцыі і рэгулярна праходзіў медычныя агляды.

Пра падрыхтоўку публікацыі ў «Народнай волі» старэйшы брат нічога ня ведаў, але поўнасьцю падтрымлівае малодшага. Міхал ня ведае, дзе зараз знаходзіцца Алег,

• Міхал Батурыні зь нявестай

але перакананы, што на волі і ў надзейным месцы. Што рабіць самому — Міхал ня ведаў, таму і зьвярнуўся ў офіс вядомай апазыцыйнай арганізацыі.

Намеснік старшыні Беларускага Хельсынскага камітэту Гары Паганяйла пераканаў Міхала напісаць заяву ў пракуратуру, зь якой і накіраваўся па інстанцыям. Міхала ж і ягоную нявесту апазыцыянэры даставілі ў «надзейнае месца».

БНФ вітае мужны крок Алега Батурына і заяўляе, што зробіць усё магчымае, каб абараніць афіцэра міліцыі й ягоных родных ад рэпрэсіяў з боку рэжыму.

БНФ перакананы, што ўчынак афіцэра паслужыць прыкладам для ягоных калег, якія не дапусьцяць правакацыяў з боку ўладаў падчас масавых акцыяў Вясны - 2000.

Кроніка

Вясна-2000

Пачатак на стар. 1

Маршрут «Маршу» - ад плошчы Якуба Коласа да плошчы Незалежнасьці, як і трэба пад час любога дзяржаўнага сьвята.

Мэтай «Маршу» ёсьць падтрымка перамоўнага працэсу паміж уладамі і апазыцыйнай прапэраці АБСЭ. А таксама, безумоўна, абарона незалежнасьці Беларусі.

Мы перакананыя ў тым, што ў акцыі прыме ўдзел людзей ня меней, чым у першым «Маршы». І як раней разьлічваем на 100-тысячную акцыю.

Першы намесьнік старшыні Вярхоўнага Савету XIII скліканьня Анатоль Лябедзька паведаміў, што першая «прэзэнтацыя» «Маршу Свабоды-2» адбылася 13-14 студзеня ў Вене пад час паседжаньня камітэту Парлямэнцкай Асамблеі АБСЭ ў прысутнасьці прадстаўнікоў 55 нацыянальных парламэнтаў, дзе ён знаходзіўся ў складзе беларускай парламэнцкай дэлегацыі, а таксама пад час асабістых сустрэч з вышэйшымі асобамі АБСЭ. Ёсьць дамоўленасьць, што для назіраньня за «Маршам» прысудуць парламэнтары краінаў-суседзяў Беларусі - Літвы, Польшчы, Украіны, Расеі. Ёсьць верагоднасьць, што ў гэтыя дні ў Менску будзе знаходзіцца галоўны чыноўнік, які адказвае ў

АБСЭ за Беларусь - Адрыян Севярын. На «Марш» будуць запрошаныя таксама прадстаўнікі праваабарончых міжнародных арганізацый. На наступным тыдні Анатоль Лябедзька ў якасьці главы беларускай дэлегацыі будзе ўдзельнічаць ў працы Парлямэнцкай Асамблеі Рады Эўропы, дзе таксама будзе абмяркоўвацца беларускае пытаньне. Там таксама будзе распаўсюджаная інфармацыя пра правядзеньне «Вясны-2000» і «Маршу Свабоды».

«Наш лёзунг на гэту вясну, - падкрэсьліў Лябедзька, - ПЕРАМОВЫ, ПЕРАМЕНЫ, ПЕРАМОГА!»

Эканамічная сытуацыя ў Беларусі рэзка пагоршылася. Людзі галюць. Таму акцыя «Вясны-2000» будзе падтрыманая страйкамі прадпрыемстваў і прадпрыемстваў Беларусі ў абарону сваіх правоў, заверыў прысутных намесьнік старшыні БНФ «Адраджэньне» Віктар Івашкевіч. Пачынаючы зь лютага, страйкавы рух у краіне будзе набіраць сілу.

Удзельнікі прэс-канфэрэнцыі неаднаразова падкрэсьлівалі, што канчатковай мэтай хвалі масавых акцыяў і міжнароднага ціску на рэжым зьяўляецца арганізацыя перамоваў. Толькі ў выніку перамоваў можа быць выпрацаваны вы-

барчы кодэкс, згодна зь якім адбудуцца парламанцкія выбары. Выбары павінны адбывацца пад строгім наглядам міжнародных структур. Толькі на гэтых умовах дэмакратычныя сілы пойдучь на выбары.

Выбары па кодэксу, што прыняты ў абыход перамоваў - фарс. Калі ня будзе перамоўнага працэсу, ня будзе сумленных выбараў. Гэта, у сваю чаргу, азначае, што з боку міжнароднага супольніцтва будуць уведзеныя санкцыі супраць Беларусі як супраць недэмакратычнай краіны. Менавіта пра гэта ішла размова ў рэзалюцыі ПА АБСЭ, за якую ў Вене прагаласавалі прадстаўнікі 51 краіны Эўропы. Пры гэтым ёсьць інфармацыя, што некаторыя краіны ўжо гатовыя не прызнаваць ні главу дзяржавы, ні парламант, абраныя ў выніку недэмакратычных выбараў.

«Пасьля рэфэрэндуму 1996 году мы ня можам абіраць, — сказаў Павел Данэйка. - Тыя выбары, што зьбіраюцца праводзіць сяньня ўлады, не азначаюць права грамадзянаў на выбары. Нашы грамадзяне ня маюць мажлівасьці выбару. Мы жадаем дамагчыся менавіта права свабодна выбіраць. Менавіта з гэтага пачынаецца дэмакратыя».

Заява Кансультацыйнай рады апазыцыйных палітычных партый

Ухваляючы высілкі АБСЭ па рашэнні ў Беларусі канстытуцыйнага і палітычнага крызісу праз перамовы аб паўнамоцтвах будучага парламэнту, выбарчым заканадаўстве і правядзенні вольных выбараў,

Канстатуючы, што Лукашэнка і так званая «Палата прадстаўнікоў», што ўзурпавалі ўладу ў краіне, вырашылі ў аднабаковым парадку, без узгаднення з палітычнай апазыцыяй, прыняць заканадаўства, якое вызначае арганізацыю і правядзенне выбараў у марыянэткавую «Палату прадстаўнікоў»,

Канстатуючы, што спадар Лукашэнка забякаваў парафаваны бакамі пры пасярэдніцтве АБСЭ «Працікол узгаднення ўмоваў доступу палітычнай апазыцыі да дзяржаўных СМІ...»,

Прымаючы на ўвагу, што спадаром Лукашэнкам груба парушаны ўзятая на сябе абавязкі па Санкт-Пецярбургскай рэзалюцыі ПА АБСЭ, а таксама пункт 22 Стамбульскай дэкларацыі, і што ім жа ў 1997 годзе былі сарваны перамовы, якія ініцыявалі Эўрапейскі Звяз і Рада Эўропы,

Канстатуючы, што ўладай праігнараваны заклікі да ўсталявання ў краіне палітычнага клімату, вольнага ад страху і палітычных пераследаў, ня вызвалены палітычныя вязні, не прыня-

ты належныя меры па пошуку зніклых буйных дзеячоў апазыцыі Віктара Ганчара і Юрыя Захаранкі,

Вельмі занепакоены станам у краіне грамадзянскіх правоў і свабодаў, паглыбленнем эканамічнага крызісу, міжнароднай ізаляцыяй і падзеннем узроўня жыцця насельніцтва краіны,

Кансультацыйная Рада апазыцыйных палітычных партый

Пацвярджае сваю гатоўнасць шукаць выйсце з існуючага эканамічнага, палітычнага і канстытуцыйнага тупіка шляхам перамоваў аб аднаўленні канстытуцыйнага палажэння па допуску да дзяржаўных СМІ, пра паўнамоцтвы будучага парламэнту, пра прыняццё справядлівага выбарчага закону, пра правядзенне пад унутраным і міжнародным кантролем парламенцкіх і прэзідэнцкіх выбараў,

Заяўляе, што прыняццё выбарчага закону па-за перамоўным працэсам і захаванне атмасферы гвалту ператворыць такія выбары ў фарс, і апазыцыя ня будзе прымаць у іх удзел.

Прынята на паседжанні КР АПП 11.01.2000

Старшыня С. БАГДАНКЕВІЧ

Дагатак

Пералік асноўных палітычных пытанняў, што адносяцца да выбараў, якія павінны быць вырашаны ў цягу перамоваў і рэалізаваны ў законах краіны да пачатку абвешчання перадвыбарчай кампаніі.

Толькі з гэтай умовай можна разлічваць на правядзенне ў Беларусі дэмакратычных, без фальсыфікацыі, свабодных выбараў і абранне легітымнага парламэнту, якога прызнае як беларуская грамадзкасць, так і міжнародная супольнасць.

Паўнамоцтвы парламэнту

Парламент краіны павінен зьяўляцца адзіным заканадаўчым органам, адзіным тлумачальнікам законаў, быць надзеленым функцыямі кантролю за іх выкананнем, рэальна ўдзельнічаць у фармаванні ўраду і кантролі за ягонай дзейнасцю.

Кансультацыйная Рада выступае за стварэнне аднапалатнага парламэнту, які фармуецца па мясцанай сыстэме (50% — па партыйных спісах, 50% — па акругах). Увядзенне выбарчага бар'ера ў 3-5% і, магчыма, выбарчага закладу. У выпадку дасягнення дамоўленасці пра фармаванне двухпалатнага парламэнту — абедзве палаты павінны абірацца насельніцтвам шляхам простых выбараў. Дапушчальныя выбары ў адзін тур па прынцыпу адноснай большасці.

Выбарчы працэс

1. Гарантаваць усім палітычным партыям свабодны доступ на тэлебачанне, радыё і да масавых газет для выкладання сваіх пляформаў, эканамічных праграмаў, адносінаў да падзеяў. У гэтых мэтах магчыма

стварэнне Грамадскай назіральнай рады.

2. На час перадвыбарчых кампаній не пасярэдна ў законе аб выбарах заклаў механізм шырокага і роўнага доступу партый і кандыдатаў да СМІ, у тым ліку і да мясцовых, а таксама правядзення без папярэдніх дазваляў агітацыйных мерапрыемстваў (мітынгі, пікеты, сходы, сустрэчы ў дварах, абыход кватэраў і г.д.). Заканадаўства не павінна мець аніякіх забаронаў і абмежаванняў на правядзенне перадвыбарчай агітацыі, а таксама адсылак на іншыя законы.

3. Забяспечыць плюралістычны склад і поўную незалежнасць ад улады выбарчых камісій. Органы ўлады («партыя ўлады») не павінны мець перавагі перад іншымі структурамі грамадзянскай супольнасці. У Цэнтральнай выбарчай камісіі павінны быць асноўныя плітычныя партыі і грамадзкія арганізацыі, якія займаюцца пытаннямі выканання грамадзянскіх свабодаў. Іншыя зацікаўленыя партыі і арганізацыі павінны мець права на атрыманне статусу назіральнікаў з правам дарадчага голасу. Падобнае прадстаўніцтва павінна быць гарантавана ў складзе рэгіянальных і мясцовых выбарчых камісіяў. Незалежныя кандыдаты ў дэпутаты павінны мець права накіроўваць у выбарчыя камісіі, акругі сваіх прадстаўнікоў.

4. Не дапускаць дыскрымінацыйных палажэнняў, што абмяжоўваюць права палітычных партый у выбарчым працэсе. Урэгуляваць пытанне рэгістрацыі партыйных структураў на месцах. Увесці ўведамляльны парадак уліку партыйных структураў (мажліва, у акруговых выбарчых камісіях).

5. Надзяліць правам вылучэння кандыдатаў у дэпутаты толькі партыі, выбарчыя блёкі і грамадзянаў шляхам збору подпісаў. Максимальна спрашчыць парадак збору подпісаў выбаршчыкаў. Падставай для адмовы ў рэгістрацыі кандыдата, які збірае подпісы, можа быць толькі недастатковая колькасць сабраных подпісаў. Нельга адмаўляць у рэгістрацыі кандыдатам, якія знаходзяцца пад следствам ці маюць адміністрацыйныя ўзысканні, што наклаў суд. Лішэнне зарэгістраванага кандыдата ў дэпутаты ягонага статусу дазваляецца толькі па рашэнні суду. Выдаткі на вядзенне выбарчых кампаній рабіць з выбарчых фондаў, улічваючы як бюджэтныя асыгнаванні, так і добраахвотныя ахвяраванні.

6. У адпаведнасці з Канстытуцыяй лічыць выбары адбыўшымі пры любой колькасці прагаласаваных. У якасці кампрамісу мажліва ўсталяванне парогу прыходу выбаршчыкаў да 25% у першым туры пры адмене парогу зьяўлення ў другім туры.

7. Строга рэгламентаваць галасаванне ў хаце і замяніць сыстэму датэрміновага галасавання сыстэмай адкрапляльных пасведчанняў.

8. Замацаваць непасярэдна ў законе статус, правы і абавязкі грамадзкіх і міжнародных назіральнікаў, у тым ліку правы на ўдзел ва ўсіх паседжаннях камісіяў і права на атрыманне заверанай копіі праціколаў, што складае камісія.

9. Уключыць у выбарчы закон нормы ўспростага дзеяння аб адказнасці за яго парушэнне, у тым ліку за парушэнне правоў партыяў, кандыдатаў у дэпутаты, назіральнікаў і выбаршчыкаў.

Прынята на паседжанні КР

АПП 11.01.2000

Старшыня С. БАГДАНКЕВІЧ

Актывіст "Маладога Фронту" затрыманы ў ходзе правядзення ў Гародне акцыі, прасьвечанай гадавіне з Дня нараджэння К. Каліноўскага

Адзін з актывістаў "Маладога Фронту" 2 лютага затрыманы і дастаўлены ў Ленінскі РАЎС Гародні. Так скончылася акцыя, праведзеная ў абласным цэнтры актывістамі гэтай маладзёжнай арганізацыі. Акцыя прысьвечалася 162-й гадавіне з Дня нараджэння Кастуся Каліноўскага.

Надпіс на плякаце нагадваў, што яшчэ дзесяць год таму ўлады павінны былі ўстанавіць у горадзе помнік палымянаму рэвалюцыянеру, нацыянальнаму герою Беларусі. У свой час такая ініцыятыва грамадзкасці шырока абмяркоўвалася ў мясцовым друку і была падтрыманая рашэннем ЦК КПБ "Об установлении в Гродно памятника революционеру-демократу К.Калиновскому". Грамадзяне рэспублікі ахвяравалі для гэтага 10 тысяч рублёў. Немалыя на той час

грошы аселі на рахунках устаноў культуры. Хуткім часам КПБ-КПСС сышла з палітычнай арэны. Аднак рашэнне Гародзенскага гарвыканкаму аб выдзяленні для помніка ўчастку каля будынку аблсаўпрофу па вуліцы Савецкай застаецца дзейным. Дарэчы, побач знаходзіцца дом, дзе была канспіратыўная кватэра паўстанцаў, і Каліноўскі праводзіў нарады з камандзірамі паўстанцаў. Як раз на месцы помніка і правялі сваю несанкцыянаваную акцыю "маладафронтаўцы". Да гэтага яны ўсклалі кветкі каля мэмарыяльнай дошкі на будынку чыгуначнага вакзалу ў памяць аб паўстанцах, якія 14 сакавіка 1863 году ўступілі ў бой з царскай паліцыяй. На затрыманых удзельнікаў акцыі ў міліцыі складзены праткол аб правапарушэнні.

Паг час пікету ў Барысаве былі затрыманыя пігэры мясцовых дэмакратычных арганізацыяў

16 студзеня актывісты дэмакратычных арганізацыяў Барысаве правялі несанкцыянаваны пікет. На цэнтральны пляц гораду (за 30 мэтраў ад гарадскога выканаўчага камітэту) выйшлі каля дзесяці чалавек, каб выказаць пратэст супраць парушэння правоў чалавека ў краіне і зьвярнуць увагу людзей на палітычны працэс над Міхаілам Чыгіром.

Пікет праводзілі разам мясцовыя арганізацыі БСДП (НГ), БНФ "Адраджэнне" і БСДГ. Людзі трымалі ў руках плякаты "Рукі прэч ад Чыгіра!", "Дыктатура ня пройдзе!", "Захаранка, Чыгір - хто наступны?". Мінакам раздавалі газэту "Згода" і праваабарончы бюлетэнь "Права на волю."

Праз 26 хвілінаў (а для Барысаве гэта рэкорд у працягласці несанкцыянаванага пікету) да шэрагу людзей, якія стаялі пад бел-чырвона-белым сцягам, пад'ехалі тры міліцэйскія машыны. Міліцыянты затрымалі

Анатоля Аскерку (старшыню Барысаўскага БНФ), Генадзя Гаўрусева (кіраўніка мясцовай БСДГ), Аляксандра Абрамовіча (кіраўніка філіі БСДП "Народная Грамада") і сябра БСДП (НГ) Аляксандру Ясюк. У Зьмітра Абрамовіча, які зрабіў здымак моманту гвалтоўнага спынення пікету, "ахоўнікі парадку" паспрабавалі адабраць фотаапарат, але замест гэтага іхнім трафэем стала толькі торба з газэтай "Згода".

Усіх затрыманых завезлі ў Барысаўскі ГАЎС, дзе склалі пратаколы, і праз паўтары гадзіны выпусцілі. Трэба сказаць, што складаў пратаколы і кіраваў затрыманнем капітан Кірын, які ўжо ў ГАЎСе хваліўся затрыманым, што ўдзельнічаў у штурме Грознага пад час першай чачэнскай вайны, абяцаў, што Пуцін з Лукашэнкам наведдуць парадак, а Анатоля Аскерку, які ў пастарунку патрабаваў перакладчыка, пагражаў выслаць у Сьбір.

Ёсьць і перамогі

Строгае папярэджанне ад кіраўніцтва Берасьцейскага ЎС атрымаў намесьнік начальніка Ленінскага райаддзелу міліцыі абласнога цэнтру Міхаіл Кергель за дзеянні сваіх падначаленых пад час "аблавы" на ўдзельнікаў акцыі "Запалі сваю сьвечку веры і незалежнасці", што адбылася ў Берасьці 8 сьнежня 1999 году. Нагодай для разьбіральніцтва дзеянняў супрацоўнікаў міліцыі стала заява ад берасьцейца Рыгора Варвашвіча, накіраваная на адрас кіраўніка ЎС вобласці. 8 сьнежня летась ён быў затрыманым супрацоўнікамі міліцыі для правэркі дакумэнтаў пад час распаўсюджвання газэты Свабоднага прафсаюзу "Рабочы". 10 сьнежня ўчастковы прыёс Р. Варвашвічу позову з патрабаваньнем зьявіцца ў Ленінскі райаддзел міліцыі. Аднак за гадзіну да пазначанага ў позьве часу за Р. Варвашвічам прыйшлі... участковы з чатырма ўзброенымі супрацоўнікамі амону. Р. Варвашвіча тым часам дома

не было. Пазьней адносна Р. Варвашвіча быў складзены пратакол пра адміністрацыйнае правапарушэнне - за распаўсюджваньне газэты "Рабочы". Затым адбыўся суд, які прызнаў Р.Варвашвіча невінаватым у парушэнні Кодэксу аб адміністрацыйным правапарушэнні. Р. Варвашвіч, усведамляючы сваю правату, накіраваў ва ЎС Берасьцейскага аблвыканкаму заяву з патрабаваньнем прыцягнуць да дысцыплінарнай адказнасці нам. начальніка ўпраўлення аховы грамадзкага парадку ЎС вобласці Сьцяпана Трубчыка. Па заяве Г. Варвашвіча было праведзена службовае расьсьледаваньне, і факты, выкладзеныя ў заяве, пацьвердзіліся. Аднак вінаватым прызналі не Сьцяпана Трубчыка, а начальніка Ленінскага райаддзелу міліцыі Міхаіла Кергеля. Як паведаміў БелаПАНу Р. Варвашвіч, сыходам расьсьледаваньня ён задаволены, але мае намер падаваць зыск у суд аб кампенсацыі яму маральнага ўрону.

Пігэр Сялянскай партыі заявіў аб далучэньні да БНФ

Яўген Лугін заявіў пра далучэньне Сялянскай партыі да БНФ "Адраджэнне" ў якасьці фракцыі. БНФ вітае гэты крок і спадзяецца на плённае супрацоўніцтва з новымі сябрамі руху. Кіраўніцтва БНФ заяўляе, што інтарэсы Сялянскай партыі будуць улічаныя, а досьвед запатрабаваны ў дзейнасьці шырокага руху БНФ "Адраджэнне".

Малады Фронт заявіў аб стварэньні Цэнтру інфармацыі па ічкеры

Прадстаўнікі арганізацыі ставяць перад сабой на мэту распаўсюджваньне на іх пагляд праўдзівай інфармацыі, якая сталася б альтэрнатывай расейскаму афіцыйнаму, што зьяўляецца адзіным пунктам гледжаньня на ўсіх каналах электронных СМІ суседняй краіны. Пакуль асноўнай крыніцай альтэрнатыўнай інфармацыі аб падзеях у Чачні ёсьць Internet сайт <<http://www.kavkaz.org>>. Спадзяемся, у пэрспэктыве крыніцы здабычы зьвестак аб чачэнскай вайне значна пашырацца.

Мінюст заўважыў "Край"

Міністрэства юстыцыі Беларусі накіравала ліст на зьмешчаны ў улётках паштовы адрас нефармальнай спартова-патрыятычнай арганізацыі "Край".

Начальнік управы грамадзкіх аб'яднаньняў Міністэру Міхаіл Сухінін паведамляе, што яму стала вядомым, нібы гэты адрас выкарыстоўваецца арганізацыяй "Край", ва ўстаноўленым парадку не зарэгістраванай. Сп. Сухінін прапанаваў прадстаўнікам "Краю" зьвярнуцца з заявай аб рэгістрацыі ў Міністрэства юстыцыі ці ўправу юстыцыі Менскага гарвыканкаму і нагадаў, што за дзейнасьць ад імя незарэгістраваных грамадзкіх аб'яднаньняў Адміністрацыйным кодэксам прадугледжана адказнасьць у выглядзе папярэджаньня ці штрафу.

БНФ падтрымлівае пратэст беларускіх прадпрымаўнікаў

Агульнанацыянальны страйк прадпрымаўнікаў стаў вынікам палітыкі на вынішчэньне малага бізнэсу, якую праводзіць сёньняшні рэжым.

БНФ падтрымлівае беларускіх прадпрымаўнікаў у іхнай справядлівай барацьбе. "Мы лічым, што прадстаўнікі малага бізнэсу даведзены да апошняй мяжы", -- сказаў Вячаслаў Сіўчык, намесьнік старшыні БНФ.

БНФ "Адраджэнне" зычыць беларускім прадпрымаўнікам мужнасьці й рашучасьці ў іхнай справе, а таксама - салідарнасьці зь іншымі групамі насельніцтва, бо толькі супольнымі намаганьнямі можна зьмяніць сытуацыю ў грамадзтве і адстаяць незалежнасьць нашай краіны.

Расправа з журналістам

Канстытуцыйны парадак трэба аднаўляць не ў Чачні, а ў Маскве

Аляксандар ПАДРАБІНЕК,
Зоя АР'ЯХАВА

Выканаўца абавязкаў прэзідэнта Расіі Уладзімер Пуцін апошнім часам вельмі цікавіцца праблемамі законнасці і часта кажа ў прамовах пра неабходнасць уладарства закону. Пачынаючы з 3 лютага 2000 году ўсім ягоным падобным словам існуе адзінае і зразумелае тлумачэнне: мана. У гэты дзень памочнік яшчэ не абранага, але ўжо кіраўніка дзяржавы Сяргей Ястаржэмбскі абвясціў, што дзяржаўная ўлада здзейсніла злачынства і здымае з сябе за яго адказнасць. Справа ідзе пра абмен затрыманага федэральнымі сіламі пры выхадзе з Грознага карэспандэнта радыёстанцыі «Свабода» Андрэя Бабіцкага на двух паланёных чачэнцамі расейскіх салдатаў. Калі, вядома, расказаная ўжо неаднойчы схлусіўшым абаронцам улады версія падзеі адпавядае рэчаіснасці, а ня мае мэтай схваць яшчэ больш жахлівых падзеі.

Выпадак з затрыманнем на адным з прапускных пунктаў дарогі Грозны-Гудэрмэс ператварыўся ў адну з самых драматычных журналісткіх гісторыяў сучаснай чачэнскай кампаніі. Андрэй Бабіцкі - з тых нешматлікіх расейскіх карэспандэнтаў, што працуюць у гэтую вайну на той бок фронту. Як вядома, згодна з дзейным заканадаўствам, у адсутнасць надзвычайнага становішча журналіст мае права быць паўсюль, дзе ён лічыць патрэбным, і яму не патрэбны дадатковы дазвол уладаў.

Бабіцкі збіраў інфармацыю без акрэдытацыі, якую выдае штаб аб'яднанай групы сіл у Маздоку. 27 снежня Расейскі інфармацыйны цэнтр абвінавачваў яго ў супрацоўніцтве з чачэнскімі басвікамі. На пачатку студзеня гэтае імя ўпершыню стала ўзгадвацца ў кантэксце пераследу незалежных журналістаў расейскімі ўладамі. Праваахоўныя органы зацікавіліся нэгатывамі з чачэнскага фронту, якія зрабіў Бабіцкі і здаў у звычайнае маскоўскае фотаатэльс.

Са стужкай, аднак, нічога страшнага не адбылося: яе вярнулі жонцы Андрэя. Аднак сям'ю рэпарцёра і яго начальства на той момант значна больш хвалявала тое, што пасля 15 студзеня ён перастаў выходзіць на сувязь з сваёй рэдакцыяй. Вядома было, што Бабіцкі павінен быў вяртацца з Чачні дадому. Было абвешчана, што журналіст знік бяз вестак. 27 студзеня заклапочанасць ягоным лёсам, якая

• Андрэй Бабіцкі

суправаджалася заклікам да расейскіх уладаў не ствараць перашкодаў для журналісткіх прац у зоне баявых дзеянняў, выказалі прадстаўнік па свабодзе прэсы Арганізацыі па бяспецы і супрацоўніцтве ў Эўропе Фраймут Дувэ і афіцыйны прадстаўнік Дзяржаўнага дэпартаменту ЗША Джэймс Рубін. У Маскву з Вашынгтону прыехаў дырэктар радыёстанцыі «Свабода» Джэф Трымбал, у мінулым маскоўскі карэспандэнт амерыканскага часопісу U.S. News & World Report.

Толькі пасля таго, як 28 студзеня агенцтва «Інтэрфакс» распаўсюдзіла, са спасылкай на неназваныя крыніцы, версію пра тое, што карэспандэнт «Свабоды» затрыманы федэральнымі сіламі і што супраць яго узбуджана кримінальная справа за «ўдзел у незаконных узброеных фармаваннях», радыёстанцыя «Свабода» атрымала ад Міністэрства ўнутраных спраў

яго узбуджана кримінальная справа за «ўдзел у незаконных узброеных фармаваннях», радыёстанцыя «Свабода» атрымала ад Міністэрства ўнутраных спраў

хаця і вуснае: Бабіцкі затрыманы на прапускным пункце пры выхадзе з Грознага. Прагучала дата - 23 студзеня. Гэта азначала ўжо пачаткі трыманьне пад вартай без кантактаў з вонкавым светам, што незаконна ня толькі для журналістаў.

Улады, аднак, ані разу ня выказалі нават простае прысаромленасці падобнымі абставінамі. Усё аказалася яшчэ горай. 31 студзеня Ястаржэмбскі паведаміў кіраўніцтву «Свабоды», што Бабіцкі быў затрыманы не 23, а 18 студзеня, а ордэр на арышт быў прад'яўлены 27 студзеня. Ястаржэмбскі паведаміў таксама, што ў карэспандэнта «Свабоды» знайшлі акрэдытацыю, падпісаную шэрагам камандзіраў чачэнскага штабу. Падрабязнасць, што ня мае аніякага значэння: хіба тая самая акрэдытацыя пры штабе ў Маздоку азначае ўдзел журналіста ў вайсковых

дзеяннях на баку Масквы.

Лідары Чачэнскай рэспублікі сапраўды маюць крыху іншую думку аб працы Бабіцкага, чым Расінфармацэнтар. 28 студзеня міністар замежных справаў Чачэнскай рэспублікі Ільяс Ахмадаў зрабіў у Вашынгтоне заяву: «Кожны тыдзень сотні людзей становяцца ахвярамі другой вайны ў Чачні. Чачэнскі ўрад не жадае, каб Андрэй Бабіцкі стаў яшчэ адной ахвярай гэтай вайны. Ягонае знікненне і наступныя паведамленні пра ягонае затрыманне расейскімі войскамі - яшчэ адно сведчанне таго, што Масква працягвае жорстка абмяжоўваць плынь інфармацыі з Чачэнскай рэспублікі. Адбудзецца трагедыя, калі Андрэй Бабіцкі стане ахвярай інфармацыйнай вайны, абвешчанай у тандэме з той, што вядзецца вайсковымі метадамі».

Як бы ні было, журналіста затрымалі, і пачаліся следчыя працэдуры, аб чым у калег са «Свабоды» ёсць адзінае пісьмовае сведчанне: копіі экспертнай высновы Музею старажытнарускага мастацтва імя Андрэя Рублёва стасова каштоўнасці забранага ў Бабіцкага абраза (экспэрты вызначылі кошт - 10 рублёў). Музей Спаса-Андронікаўскага манастыра аказаўся адзінай афіцыйнай інстанцыяй, што дала радыёстанцыі «Свабода» афіцыйны дакумент аб праведзеных з Бабіцкім дзеяннях. Усе астатнія звесткі пра свайго супрацоўніка «Свабода» атрымлівала вылучна ў вуснай форме.

Пачынаючы з 16 студзеня ніхто са сваякоў і калег журналіста ня мае пацьверджанняў таго, што той жывы. Яму ня далі магчымасці звязацца ані з адвакатам, ані з сям'ёй, ані з рэдакцыяй. Яго ня бачыў і ня чуў аніхто са сваякоў і супрацоўнікаў. «Тое, што Ястаржэмбскі, які кожны раз кажа то адно, то другое, жывы і здаровы, — я бачу кожны дзень! А што з маім мужам — я ня ведаю!» - кажа Людміла Бабіцкая, жонка карэспандэнта. За ўвесь час яна атрымала адзіны і вельмі дзіўны званок ад афіцыйных асобаў. Чалавек, што назваўся пракурорам Навурскага раёну Чачні, паведаміў, што муж прасіў перадаць ёй, што ён жывы і здаровы. Падрабязнасці затрыманьня ён ёй не распавёў. «Я крычу: як, што, якая справа, якія абвінавачанні, што з ім? А той вельмі хутка са мной разьвітаўся, і ўсё...» - распавядае Людміла. Да вышэйсказанага застаецца дадаць, што, па сведчаньнях «Свабоды», аніякага абвінавачаньня Бабіцкаму так і не прад'яўлена.

2 лютага паступіла паведамленне пра тое, што карэспандэнта выпусцілі з-за кратаў пад падпіску аб нявыездзе. Тым ня менш, яго месцазнаходжанне заставаўся невядомым... На наступны дзень

«Бабіцкі каштуе ня трох салдатаў, а трыццаці расейскіх генэралаў»

Сяргей Ястаржэмбскі абвясціў журналістам пра факт абмену. Ён паказаў некалькі рукапісных аркушаў, на якіх (калі яму можна верыць) была просьба чачэнскіх камандзіраў Саіда Усахаджасва, Хуркан-Пашы Ісрапілава і Турпал-Алі Абгірэсва дадаць ім карэспандэнта «Свабоды» ў абмен на двух-трох палонных. А таксама просьбу самога Бабіцкага, які, нібыта, жадае гэтым самым аказаць паслугу Камісіі па вяртанні незаконна ўтрымліваных вайскоўцаў. Скончыў Ястаржэмбскі жудаснай фразай: «Фэдэральны пэтар з гэтага моманту не нясе адказнасці за далейшы лёс Андрэя Бабіцкага».

Між тым, удзень 3 лютага віцэ-прэм'ер ураду Чачні Ваха Арсанаў катэгарычна заявіў, што ніякіх абменаў палоннымі ў апошнія суткі чачэнскі бок не рабіў. Увечары 3 лютага міністар замежных справаў Ільяс Ахмадаў паведаміў «Экспресс-Хроніке», што чачэнскі палявы камандзір Хуркан-Паша Ісрапілаў загінуў тыдзень таму ў Грозным і, такім чынам, ня мог падпісаць просьбу пра абмен Бабіцкага на вайснопалонных. Турпал-Алі Абгірэсў заявіў, што ня ведае пра які-небудзь абмен. Хто такі Саід Усахаджасў, увогуле невядома. Сп-р Ахмадаў таксама паведаміў, што большыня дзейных палявых камандзіраў заявілі, што такога абмену не было і быць не магло. «Яны надта танна апанілі яго, — сказаў адзін з іх. — Бабіцкі каштуе ня трох салдатаў, а трыццаці расейскіх генэралаў».

4 лютага тэлебачаньне паказала знятую ФСБ відэастужку абмену Бабіцкага на салдатаў. З чачэнскага боку ўсе былі ў масках, і быць перакананым, што гэта чачэнцы, а не эфэбэшнікі, немажліва. Спадзеву на тое, што Андрэй Бабіцкі яшчэ жывы, зусім мала. Органы юстыцыі ці тупа маўчаць, ці прыдумваюць адну малапераканаўчую хлусьню за другой, увачавідкі спрабуючы сысьці ад цяжкой адказнасці.

Такім чынам, з поўным правам можна канстатаваць, што прававой дзяржавы Расеі не існуе. Ня трэба быць юрыстам, каб зразумець, што дзеянні Масквы знаходзяцца па-за рамкамі закону. Аніводная норма расейскага права нават прыблізна не дазваляе мяняць адных расейскіх грамадзянаў на другіх, а тым болей органам улады сьпісваць зь сябе адказнасць за жыццё грамадзяна.

«Апэрацыя» з Андрэем Бабіцкім, праведзеная на вачох усяго сьвету, нагадвае пачварную і бяздарную гэбісцкую правакацыю. Як выклік праву, як плявок у твар грамадзтву, як пагроза на будучас. Крэмль прадэманстраваў свой уласны мэтад кіраванья - заснаваны на перавасе сілы, бессаромнай хлусьні і грэбаванні навакольнымі. Па сутнасьці, гэта ні што іншае, як тэрарызм. Тэрарызм значна больш небясьпечны, чым той, супраць якога, нібыта, змагаецца на Паўночным Каўказе Расея. Міжнароднаму супольніцтву варта звярнуць увагу на гэтыя абставіны.

Паводле расейскага праваабарончага тыднёвіка «Экспресс-хроніка», 7 лютага 2000 г.

Расейскія салдаты гвалцяць чачэнскіх жанчын

Расейскія салдаты гвалцяць чачэнскіх жанчын на тэрыторыях, якія падкантрольныя фэдэральным войскам. З такімі абвінавачаньнямі выступіла ўплывовая міжнародная праваабарончая арганізацыя Human Rights Watch.

«Гвалт гэта вяснае злачынства, і заявы пра гвалт у Чачні вельмі сур'ёзныя» — кажа Рэган Ральф, выканаўчы дырэктар аддзелу HRW па назіранні за правамі жанчын. Яна падкрэсьлівае, што, згодна міжнароднаму праву, кожны адзінкавы выпадак такога кшталту ёсьць вясным злачынствам.

Назіральнікі HRW у Інгушэціі апыталі мноства чачэнскіх бежанцаў, якія сьцьвярджаюць, што бачылі цэлы ахвяраў ці гутарылі з жанчынамі, якіх гвалцілі.

Па словах жанчыны, якая ў дакладзе

HRW пазначана як «Маліка», 19 сьнежня мінулага году ў Шалі расейскія салдаты згвалцілі і забілі яе суседку, 23-гадовую «Фіру» (імя таксама зьмененае). Салдаты пры гэтым таксама забілі яе 60-гадовую сьвякроду. «Фіра» была на 5-6 месяцы цяжарасьці.

Па яе словах, яна і іншыя суседзі, перад тым, як знайсьці цэлы, чулі крыкі з дому, плач і стрэлы. HRW мае сапраўдныя імёны ахвяраў і сьведкаў, але «Маліка» просіць іх не называць.

«Маліка» ўдзельнічала ў абмыванні целаў перад хаўтурамі і добра бачыла характэрныя сінякі на цэле «Фіры», яе сусанья вусны і шыю, што недвухсэнсоўна кажа пра сэксуальны гвалт, а таксама дзірачку ад кулі справа на галаве і вялікую рану зьлева.

HRW атрымала падобныя сьведчанні пра гвалт ў сяле Алхан-Юрт у сярэдзіне сьнежня, дзе таксама былі масавыя катаваньні, марадзёрства і іншыя сур'ёзныя злачынствы.

Працяг на стар. 8

Расейскія салдаты...

Пачатак
на стар. 7

«Зэйнап», 32-гадовая жыхарка Алхан-Юрта, паведаміла назіральнікам імёны двух жанчын, якіх згвалцілі расейскія салдаты на пачатку сьнежня. Адною зь іх 25 год, яна замужам, другая - не замужам, ёй 21 год, і «Зэйнап» добра яе ведае. Па яе звестках, сваякі зьбіраюцца накіраваць пацярпелую маладую жанчыну ў Казахстан, каб яна змагла прыйсьці ў сябе.

«Зэйнап» кажа, што салдаты часта былі п'янымі і патрабавалі ад жыхароў вёскі гарэлкі і маладых жанчын са словамі: «У нас даўна не было жанчын, нам трэба жанчыны». Па словах «Зэйнап», магчыма, выпадкаў гвалту было болей, але людзі маўчаць.

Гэта пацьвярджае другая жыхарка Алхан-Юрта, 55-гадовая «Заман». Па яе словах, ахвярамі сталі пяць ці шэсьць жанчын, уключаючы адну аднагодку «Заман». Многія людзі, кажа яна, адмаўляюцца паведамляць што-небудзь пра гвалт, таму што гэтым жанчынам яшчэ давядзецца выходзіць замуж. «Заман» таксама распавяла, што ёй і яе суседзям давялося некалькі дзён хаваць дарослых дачок у выкапанай падземнай нары, каб уберагчы іх ад гвалту.

Трэцяя сьведка з Алхан-Юрта, 40-гадовая «Султан» распавяла HRW, як сямёра кантрактнікаў згвалтавалі 42-43-гадовую жанчыну, якая жыла на малалюднай частцы вёскі. Перад гэтым яны выкінулі з дому на вуліцу яе мужа. «Я ведаю яе імя, — кажа «Султан», — але гэта супраць нашых звычаяў - называць яе».

Паведамленьні пра выпадкі гвалту ў Чачні ўсплываюць насуперак жорсткаму табу, гаворыцца ў дакладзе HRW. Мусульманская культура і чачэнскія традыцыі строга рэгулююць адносіны паміж паламі, і неадпаведныя паводзіны выклікаюць жорсткае пакараньне.

Згвалтаваньні ў зоне баявых дзеяньняў, нагадвае HRW, адносяцца да шэрагу ваенных злачынстваў. У апошнія гады міжнародныя трыбуналы па былой Югаславіі і Руандзе вынеслі некалькі абвінавачаных выракаў вінаватым у падобных злачынствах.

Хагыка Юры Віктаравіч

Нарадзіўся 23 чэрвеня 1938 г. у Менску. Скончыў БДУ (1960). Доктар фізыка-матэматычных навук (1976), прафэсар (1981). Кандыдат мастацтвазнаўства. Аўтар кніг «На пути в космос» (у сааўт., 1963), «Воздействие мощных потоков излучения на металлы» (у сааўт., 1970), «Непаўторныя рысы. 3 гісторыі беларускага партрэта» (1992), «Сьветапоглядныя асновы дэмакратычнага руху» (1993), двух разьдзелаў у «Гісторыі беларускага мастацтва» (т. II, 1986). У 1960-1989 гг. малодшы навуковы, ст. навуковы супрацоўнік, заг. лябараторыі Інстытуту фізыкі АН БССР. 3 чэрвеня 1989 г. намесьнік старшыні БНФ «Адраджэньне». Жанаты, мае двух сыноў. Захвалены: у 1969-1980 гг. удзельнічаў у зборы матэрыялаў для шматтомнага выданьня «Збор помнікаў гісторыі і культуры Беларусі», у зборы і апрацоўцы экспанатаў для Музею старажытнабеларускай культуры пры Інстытуце мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклёру НАН Беларусі.

Дакумэнты

Заява Віцебскай гарадзкой рады Партыі БНФ

З прыходам да ўлады А. Лукашэнка пачаўся беспрэцэдэнтны ўціск на прадпрымальнікаў. Яны не падабаюцца ўладзе сваёй незалежнай эканамічнай дзейнасьцю. Лукашызму не патрэбны незалежныя свабодныя людзі, якія ня ходзяць з працягнутай рукой, а самі ствараюць рабочыя месцы і самі зарабляюць сабе на жыцьцё. У кожнай нармальнай краіне такія прадпрымальныя людзі ёсьць аснова дабрабыту грамадства і падмурак стабільнасьці дзяржавы. Прадпры-

мальнікі Віцебшчыны сваімі выплатамі фармуюць каля 20 % бюджэту. Нягледзячы на гэта рэжым Лукашэнка з пачатку 2000 г. вырашыў іх канчаткова задушыць эканамічна новымі паборамі. Ня ведаючы, адкуль дастаць грошы на існаваньне, беларуская ўлада мае намер выцягнуць апошнія з кішэні прадпрымальнікаў, пазбавіўшы іх абаротных сродкаў. Для рэжыму прадпрымальнікі ня людзі, а "вшывыя блохи". БНФ увесь час свайго існаваньня выступаў за шырокае развіцьцё прадпры-

мальніцтва ў Беларусі. Наша партыя даўна распрацавала эканамічную праграму, але ўладзе не патрэбная гэтая праграма, як і самі прадпрымальнікі. Мы падтрымліваем удзельнікаў страйку ды іхнія справядлівыя патрабаваньні. Хай жыве і квітнее прыватны бізнэс у Беларусі.

Прынята на паседжаньні
Віцебскай гарадзкой рады
Партыі БНФ
31 студзеня 2000 г.

Навіны

БЕЛАРУСКАЯ НАПСУДАТА ФРОНТУ АДРАДЖЭНЬНЕ

№ 2 (19), люты 2000 г, накляд 299 асобнікаў
Распаўсюджваецца бясплатна на правах
унутранай дакумэнтацыі.

У нумары скарыстаная выява Пагоні з тытульнага аркуша Статута Вялікага Княства Пімоўскага 1588 г.

Аграс для піставаньня: 220006, Менск, а/с 27, тэл. 284-50-12

E-mail: bpf_news@politician.com

в.а. рэдактара Віктар Івашкевіч